

Sada SEG Přeměna energie 2
Obj. číslo 1008175

1 Pokyny pro uživatele

V tomto návodu jsou pro upozornění na nebezpečí a odpovídající pokyny použity následující symboly:

nebezpečná situace
(je možný úraz)

tipy pro uživatele

ohrožení horkem

nepoužívat otevřený oheň

nebezpečí výbuchu

zákaz kouření

používat ochranné brýle

nedotýkat se

2 Bezpečnost

2.1 Úvod a bezpečnostní pokyny

Komponenty žákovské sady pro demonstraci využití solární energie pro výrobu vodíku jsou vybavené ochrannými prvky. Při jejich chybné obsluze nebo použití k jinému než stanovenému účelu však přesto může dojít k ohrožení

- zdraví uživatele
- sady a ostatních předmětů.

Všechny osoby, které zajišťují instalaci, obsluhu nebo údržbu zařízení

- si musí přečíst tento návod k obsluze a přesně ho dodržovat
- musí být zaškolené/poučené pro prováděnou činnost.

V tomto návodu k obsluze jsou používány následující symboly a signální slova:

Varování!

označuje potenciálně nebezpečnou situaci. Při nedodržení pokynu může dojít k úrazu.

Důležité!

označuje tipy pro uživatele a jiné užitečné informace. Tato značka není používána pro nebezpečné situace. Může zde dojít k poškození produktu nebo jeho okolí.

2.2 Řádné použití

Tato žákovská sada je určena pro provádění pokusů zaměřených na využití solární energie pro výrobu vodíku a pro využití vodíku jako zdroje energie. Sada je určena výhradně pro provádění a předvádění pokusů a je nutno ji používat v souladu s tímto návodem k obsluze.

Přiložené návody k pokusům podrobně popisují postup jejich provádění a obsahují i doplňkové bezpečnostní pokyny. Tyto návody je nutno považovat za součást tohoto návodu k obsluze.

Žákovská sada nesmí být použita pro:

1. výrobu užité energie, například pro pohon elektrických přístrojů nebo zařízení,
2. výrobu vodíku pro jiný účel, než který je uveden v návodu k pokusu,
3. zachytávání vodíku a jeho shromažďování v množství větším než malém (více než cca 20 ml),
4. Měřicí box se spotřebiči nesmí být použit pro měření napětí a proudů na jiných přístrojích – s výjimkou komponent programu hydro-Genius®, zejména nesmí být na jeho vstupy přivedeno napětí vyšší než 3 V.

Používejte pro své pokusy pouze komponenty obsažené v žákovské sadě, ledaže by bylo v přiložených návodech k pokusům výslovně dovoleno použití cizích komponentů.

Svévolné přestavby a úpravy komponentů jsou z bezpečnostních důvodů zakázané. Musí být dodrženy provozní podmínky a pokyny pro údržbu podle tohoto návodu k obsluze.

2.3 Zdroje nebezpečí

<p>zdroj nebezpečí ↓ možné následky</p>	<p>bezpečnostní opatření</p>
<p>používání vodíku ↓ nebezpečí požáru a výbuchu</p> 	<p>Zabraňte manipulaci se zdroji zapálení a otevřeným ohněm v blízkosti zařízení.</p> <p>Zákaz kouření.</p>
<p>horký světelný zdroj ↓ nebezpečí popálení přehřátí zařízení</p> 	<p>Nedotýkejte se za provozu a bezprostředně po jeho skončení světelného zdroje.</p> <p>Dbejte na zachování potřebné vzdálenosti lampy od ostatních povrchů.</p>
<p>při silném osvětlení může být povrch solárního modulu horký ↓ popálení při kontaktu s kůží a při uchopení</p> 	<p>Předtím, než se dotknete přední strany solárního modulu, vypněte světelný zdroj a nechte modul ochladit.</p>
<p>použití měřicího boxu se spotřebiči pro měření externího napětového zdroje ↓ úraz elektrickým proudem</p>	<p>Nepoužívejte měřicí box se spotřebiči pro měření externích napětových zdrojů, s výjimkou komponentů systému hydro-Genius®.</p> <p>Na vstupy nesmí být přivedeno napětí vyšší než 3 V.</p>

2.4 Oprávněná obsluha

Se sadou smíte pracovat pouze tehdy,

- pokud jste si přečetli návod k obsluze,
- pokud jste byli provozovatelem poučeni o obsluze,
- pokud jste byli poučeni o nebezpečích spojených se zařízením.

Žákovská sada pro demonstraci využití solární energie pro výrobu vodíku smí být používána pouze kvalifikovanými vyučujícími nebo žáky a uční pod dohledem vyučujících. Jako vyučující musíte zajistit správné používání sady. Jste povinni upozornit na možná nebezpečí. Žákovské experimenty smí být prováděny až po přečtení návodu k nim a ilustrovaného návodu k sestavení sady.

Proveďte opatření zabráňující instalaci, používání nebo udržování neoprávněnými osobami. Pokud by byla žákovská sada předávána třetí osobě, je nutno předat spolu s ní i návod k obsluze.

2.5 Pracoviště

Komponenty žákovské sady musí být instalovány a používány na rovné, vodorovné, stabilní a pevné podložce.

Pro provádění experimentů je doporučena pracovní výška 75 – 85 cm.

Pro instalaci zařízení je potřebná plocha cca 1,0 m x 0,5 m.

Okolní teplota se musí pohybovat v rozsahu od 10°C do 35°C. Proto je doporučeno používat sadu pouze v interiérech, aby nebyla vystavena povětrnostním vlivům. Pro provoz lampy je potřebná zásuvka 230 V.

2.6 Ochranné prostředky

Všechny osoby přítomné při provádění pokusů musí používat ochranné brýle.

3 Technické informace a data

3.1 Rozsah dodávky

- 1 ks solární modul, namontovaný v plastovém tělese
- 1 ks PEM elektrolyzér se zásobníky plynu, 2 přetokové trubky pro zásobníky plynů
- 1 ks PEM palivový článek
- 1 ks měřicí box se spotřebiči
- 3 ks měřicí kabel červený
- 2 ks měřicí kabel černý
- 4 ks silikonová hadička 04/6 mm, 2 ks s délkou cca 40 cm, 2 ks s délkou cca 20 cm
- 3 ks zátka
- 1 ks stopky
- 1 ks náhradní žárovka

Dokumentace:

- návod k obsluze
- návody k experimentům
- ilustrovaný návod k sestavení/sbalení, úhlová stupnice/schéma zapojení, měřicí box se spotřebiči

Aby bylo zabráněno poškození při přepravě, jsou jednotlivé díly žákovské sady zabalené samostatně nebo jsou zajištěné. Pro opětovné sbalení po pokusu slouží přehledové schéma v kapitole 3.5, které je rovněž přiložené přímo k sadě.

3.2 Potřebné provozní prostředky

Destilovaná voda.

Měřicí box se spotřebiči potřebuje pro napájení dvě baterie 9V, typ 6LR61. Stopky potřebují pro napájení knoflíkovou baterii typu AG3, LR41 nebo L736.

Baterie jsou součástí dodávky.

3.3 Dodávané příslušenství

Jako příslušenství může být dodána rozšiřující sada – rozebíratelný palivový článek (heliocentris, objednáací číslo 353), s dvěma různými vedeními kyslíku/vzduchu, dvěma membránami s různým obsazením katalyzátoru a zapojitelným odporem.

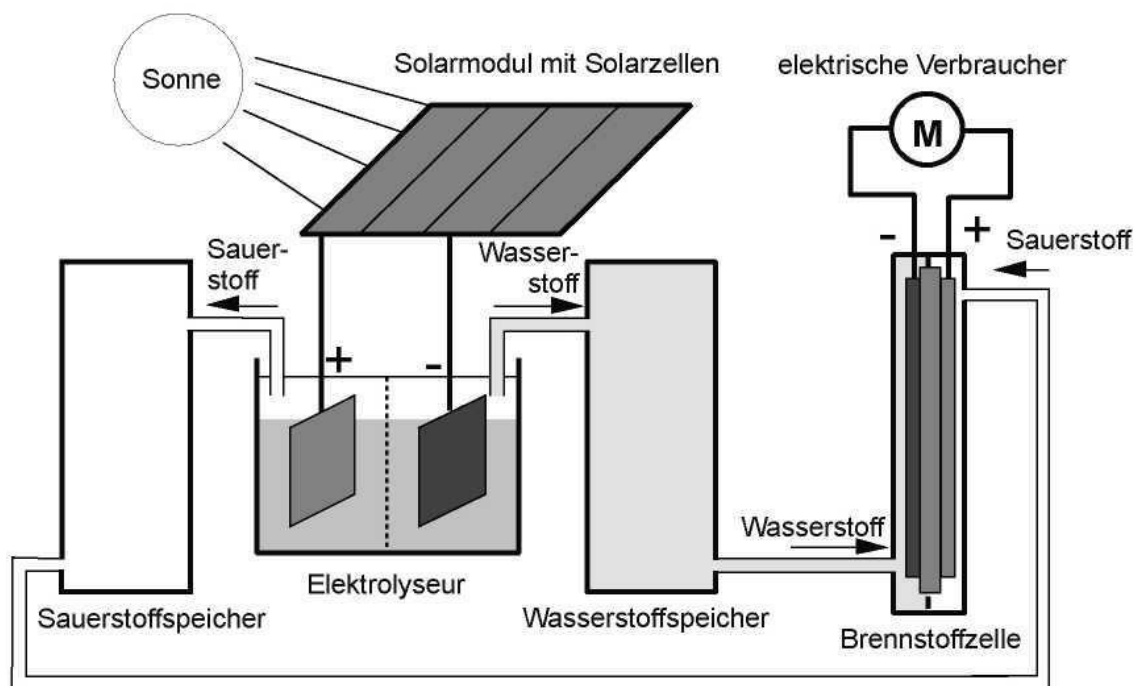
Umožňuje provádění pokusů blíže seznamujících s funkcí palivového článku a parametry procesu.

3.4 Základní funkce

Tato žákovská sada představuje solární/vodíkové zařízení ve zmenšeném formátu, které bylo vyvinuto speciálně pro potřeby výuky. Jednotlivé komponenty jsou funkčně identické se skutečnými zařízeními pro výrobu elektrické energie.

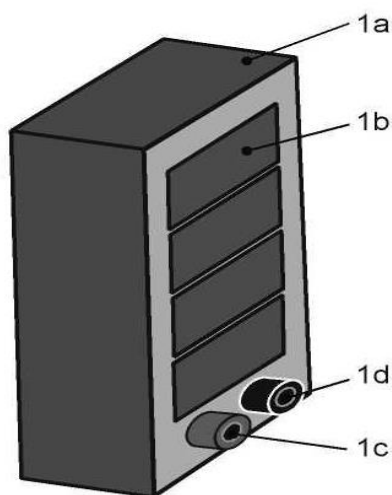
Základní funkci žákovské sady pro solární/vodíkovou technologii je možné popsat takto:

1. Solární modul přeměňuje světelnou energii na elektrickou.
2. Tato elektrická energie štěpí v elektrolyzáru vodu na kyslík a vodík.
3. Tyto plyny je možné zachytávat v zásobnících elektrolyzáru.
4. Vodík a kyslík jsou přivedeny do palivového článku, který prostřednictvím jejich reakce vyrobí elektrickou energii.
5. Elektrická energie pohání elektromotor nebo žárovku.

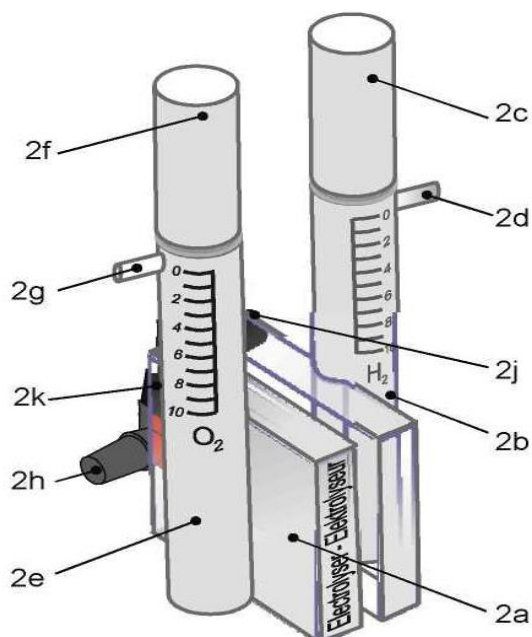
Sonne = slunce; Solarmodul mit Solarzellen = solární modul se solárními články; elektrische Verbraucher = elektrické spotřebiče; Sauerstoff = kyslík; Wasserstoff = vodík; Sauerstoffspeicher = zásobník kyslíku; Elektrolyseur = elektrolyzér; Wasserstoffspeicher = zásobník vodíku; Brennstoffzelle = palivový článek

3.5 Přehled

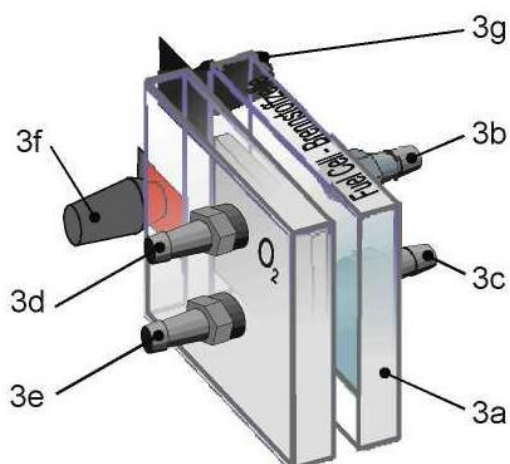
1 solární modul

- 1a těleso
- 1b solární články
- 1c zásuvka – kladný pól
- 1d zásuvka – záporný pól

2 elektrolyzér

- 2a elektrolytická buňka
- 2b zásobník vodíku
- 2c přetoková trubka zásobníku vodíku
- 2d výstup vodíku
- 2e zásobník kyslíku
- 2f přetoková trubka zásobníku kyslíku
- 2g výstup kyslíku
- 2h zásuvka – kladný pól
- 2j zásuvka – záporný pól
- 2k ochranná dioda

3 palivový článek

- 3a těleso
- 3b vstup vodíku
- 3c výstup vodíku
- 3d vstup kyslíku
- 3e výstup kyslíku
- 3f zásuvka – kladný pól
- 3g zásuvka – záporný pól